

FENYVESI OTTÓ

Halott vajdaságiakat olvasva

CSÉPE IMRE (1914–1972)

✕

*Markában homokot szorongatott.
Gyerekkorában megfojtotta a kispulykákat.
Megverték. Folyt a vére.
Ráfolyt az új cipőjére.
Egyszer a vasárnapi mise után
Etelka megfogta a kezét.
Szél röpítette a virágok illatát.
A tehén tőgyén a mindenség lakmározott.*

✕

*Bevezetés a mezőgazdaságba.
Egy bögre tej. Mellette bicska. Éles, szalonnavágó.
Retek. Néhány szem morzsa. Ide-oda röpködő legyek.
Némán figyelnek a falak. Némák a nagy hagymafejek.
Bevezetés a nyomorba.
A bokáig érő porban egy roskatag talyigakerék.
Birkák mélabús kolompszóval.
Sűrűvérű, belső-bácskai emberek.
Ballagó gatyás parasztok, béresek, napszámosok.
Szívünkben csend hurkolja a vérrögöket.*

✕

*S jött felém az alkonyatban.
Az utak harmatos füvei fölött.
Kaszával a vállán. 95 kiló élősúly.
Zsigerek, inak, csontok, izmok gubanca.
Egy nikotinnal mérgezett mélytorok.
Bocskoros parasztköltő, faklumpás kubikos.
Majd hosszú csönd. Sokáig semmi.
Az őseim hitét tisztetem.*

x

*Rend és tisztaság.
A szobában volt két ágy, almárium.
Asztal, négy szék. Kanapé.
A kemence mellett a subával letakart heverő.
A sarokban régi katonaláda.
A szoba földje frissen mázolva.
Voltak rongyszőnyegek.
A falon fogas, fényképek.
Tükör. Sántikáló falióra.
Végtelen jókat lehetett aludni
abban az almaszagú csöndben.
A konyhában volt asztal, két ülőke.
Földes tűzhely, vaklyuk a falban.
Sok-sok virágos tányér, pecsenyéstál.
Cica és sámli a sarokban.
A kamra tele köcsöggel, bögrével.
Edények, szakajtók. Kenyerespolc.
Káposztás- és paprikásdézsa.
Felakasztva füstölt kolbász, szalonna.
Kisebbfajta boroshordó.
Egy csillogó fülű kristálypohár.*

x

*Aztán asztalhoz ültek.
Túrót tett az asztal közepére a gazda.
Cserépedényben. Két kanalat, meg egy
malomkeréknyi, harmadnapos kenyeret.
Imára kulcsolták időharapta szép kezüket.
Vacsoráltak. Jó volt a túró, birka.
Jó lett az éjszaka. Hideg. Kellott a bunda.
A szél hátára kapta a havat,
a puha sötétet, és messzire nyargalt vele.
Kellott a bunda, a kesztyű.
A harang szava odafagyott
a templom körüli fákra.*

x

*Akkor még minden muzsikált.
A fák, az utca, a karácsony.*

Muzsikált a mozsár, az angyalok.
Törték a mákot. A süvegcsukrot.
A gyömbért, a sót, a diót, a vaníliát,
a borsot meg a többi fűszert.
Csengtek a mozsarak,
nyikorogtak a fagyos kútgémeek.
Még a macska is muzsikált.
Fehér virágot himbáltak a fák.

x

Nem mindenki tud ám pipálni!
Bal kézbe kell venni a zacskót,
a szárát le kell gyűrni, egész a dohányig.
A pipa makkját a jobb hüvelykujjra kell tenni,
s belemeríteni, közben a jobb kéz
mutatóujjával tömni kell bele a dohányt.
De csak úgy, hogy egy kicsit legyen összepréselve,
ne legyen túl kemény, mert akkor nem szelel.
Ha ezzel készen vagyunk, csak akkor lehet
a bajusz alá lökni és megszívni,
hogy van-e benne huzat.
Ha ezzel megvagyunk, a zacskó szárát
össze kell csavarni, nehogy kihulljon a dohány.
Mehet a gatyakorcba. Jöhet a gyufa.

x

Elvesztett valamit az ember.
Kiveszett alóla a föld. Eltűnt belőle a tűz.
Elfolyt a víz. Megkeseredett a levegő.
Elvesztett valamit az emberfia.
Elvesztette a pipáját. A táj illatos alkonyát.
Már nem hallja a muzsikát se.
Elkallódott a tapló, a parázs. Az esztendőök.
Hol lehetettünk huszonnégy évvel ezelőtt?
Az Ódri Bélánál kapáltunk Gunaras alatt,
azt hittük, szavunkra megáll a tarajos délibáb.
24 esztendő. Börtönnek sok, életnek,
szabadságnak kevés. Néhány siker.
Egy nyaláb balsors, csalóka bizalom,
konyult remény, egy fűzér csalódás, tört hit,

*fanyar öröm, sok-sok temetés.
Elvesztette magát az ember.
Eszteendő, elvitték fogát, erejét, színét,
látását, hallását, fütyös muzsikáját.
Tekintetét elnyelték vályogfalú töpörödött házikók.*

x

*Régi idők, régi nyarak.
Péterek, Pálok.
Mezei dolgok.
Jobb illata volt a virágnak.
A falusi akácok alatt.
Eszti ke szoknyájában.
Subavásár, meg ami vele jár.
Csibék a napon.
Az utolsó főzet törköly.
Pálinkusz domesztikus vulgárisz.
A tyúkeszű tökmagárus.
Úgy elaludt, hogy elfelejtett felkelni.
Egy fityóka rézeleje.
Pirkad a homok.
Egy csokor napfény.*

x

*Egyszer legurulunk majd életünk lejtőjén
és apró szilánkokra törünk.
Apró szilánkokra, mint a sörösüveg.*

x

*Markunkban homokot szorongatunk.
Körmünk alatt az éjszakát.*

CSÉPE IMRE (1914–1972) költő, író. Négy elemi végzett. Kéményseprő, kanász, kisbéres, sóprűkötő, kubikos, cukorgyári munkás, erdőőr, könyvügynök volt. 1956-tól az újvidéki Magyar Szó napilap tárcaírója. A bácskai Kishegyesen élt.